

ANALIZA BILANSA

Dodatak „Narodnom Blagostanju“

BROJ 29

BEOGRAD, 17. JULI 1937.

GODINA IX

Sadržaj:

Zemaljska banka za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo
Великобечкеречка фабрика шећера а. д., Петровград
Фабрика шећера а. д., „Бачка“, Нови Врбас

ZEMALJSKA BANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU — SARAJEVO

Uprava Zemaljske banke za Bosnu i Hercegovinu konstatuje u svom poslednjem poslovnom izveštaju da je u toku 1936 kod nas gotovo u svim privrednim granama došlo do osetnog poboljšanja. Jedino naše bankarstvo čini nemilu iznimku — veli uprava — i ostalo je i prošle godine u svome nimalo zavidnom položaju. Pred kraj 1936 zadat je našim novčanim zavodima čak i jedan nov udar, jer moraju četvrtinu svojih potraživanja prema zemljoradnicima sasvim da brišu, a za ostalih 75% umesto uplate u gotovu dobijaju 3% -tne bonove i obligacije, koje će moći naplatiti tek u toku sledećih 14 godina.

Uredba o likvidaciji zemljoradničkih dugova pogađa i Zemaljsku banku, jer je i ona, kao zavod sa velikim brojem filijala i ispostava, podmirivala kreditne potrebe našeg zemljoradnika. Međutim, Zemaljska banka može da izvrši potrebne otpise i ne dirajući u svoje iskazane rezerve. Ona će se za to koristiti latentnim rezervama koje potiču iz njenih potpuno otpisanih nekretnina. Valorizacijom jednog dela ovih nekretnina stvara se naročita rezerva od 7¹/₂ miliona dinara, koja će biti potpuno dovoljna za otpis celokupnog gubitka iz likvidacije njenih potraživanja prema zemljoradnicima. Inače, Zemaljska banka je upravo sjajno prošla i kroz najteže godine naše bankarske krize. Ona se nije nikako i nikada morala koristiti zaštitnim merama, pošto je uvek bila u stanju da najkulantnije i bez ikakvih teškoća odgovara svima zahtevima svojih ulagača. I ovde je u svoje vreme bilo povlačenja uloga, ali je i likviditet bančine aktive stalno održavan na primernoj visini. Blagodareći poznatoj solidnosti banke i neobično opreznom vođenju njenih poslova, ona je bila i ostala vodeći zavod Bosne. U Sarajevu su, pored nje, još značajne Državna hipotekarna banka, Gradska štedionica i filijale nekih zagrebačkih banaka, a u provinciji Zemaljska banka je gotovo sve i sva. Pored centrale u Sarajevu, ona ima filijale u Banjaluci, Bijeljini, Brčkom, Mostaru, Tuzli i Splitu, i ispostave u Bihaću, Derventi, Doboju, Bos. Gradiški, Livnu, Prijedoru, Bos. Šamcu, Travniku, Višegradu, Zenici i Zvorniku.

Interesantne informacije o poslovanju Zemaljske banke za Bosnu i Hercegovinu pruža nam donja tablica u kojoj smo uporedili glavne bilansne pozicije za poslednje četiri godine.

Aktiva	Račun izravnjanja			
	1933	1934	1935	1936
	u hiljadama dinara			
Gotovina	27.408	29.844	23.043	20.438
Menice	32.839	28.484	57.390	49.271
Efekt	8.742	10.534	12.083	12.955
Efekt fonda založn.	416	416	416	416
Hipotek. zajmovi	429	361	309	277
Komunalni zajmovi	722	688	656	621
Dužnici	125.501	125.753	119.916	135.312

Roba - Odel. produkata	3.896	3.265	1.232	2.238
Nekretnine	7.633	7.470	7.309	7.391
Pasiva				
Glavnica	20.000	20.000	20.000	20.000
Rezervni fondovi	15.530	15.570	15.602	15.615
Penzioni fond	1.749	1.731	2.129	2.878
Založn. i kom. obv.	810	730	700	671
Ulošci na knjižice	79.126	78.407	67.847	69.327
Tekući računi	83.324	87.497	82.498	88.407
Reeskont	—	—	31.598	29.749
Neisplaćeni kupovni	405	409	420	426
Dobit	1.641	1.573	1.560	1.846
Zbir bilansa	202.586	205.918	222.354	228.920
Dividenda	6%	5%	5%	5%

Vidimo da su prošle godine neke glavnije pozicije pojačane. Zbir bilansa je u 1936 za 6,6 miliona veći nego u prethodnoj godini i iznosi 228,9 miliona, od čega otpada 20 miliona na glavnica, 15,6 miliona na bančine rezervne fondove, 1,8 miliona na čistu dobit i 191,4 miliona na ukupna tuda sredstva. Sopstvena sredstva pokazuju samo neznatan porast prema 1935 godini. Reeskont je za nešto ispod 2 miliona manji, a ulošci na knjižice su povećani za oko 1,5 miliona, dok su ulošci po tekućim računima za oko 6 miliona veći.

Iako je gotovina i u 1936 nešto smanjena, ipak je likviditet još uvek ogroman, jer bi se raspoloživom gotovinom moglo odmah isplatiti skoro 30% uložaka na knjižice. U toku 1937 likvidnost zavoda je znatno pojačana. Najvažnije plasmane predstavljaju ulošci po tekućim računima i menice. Suma dužnika povišala se prema prethodnoj godini za 15,4 miliona i iznosi 135,3 miliona dinara. Prema pojedinim grupama dužnici su ovako podeljeni:

Dužnici	1933	1934	1935	1936
	u hiljadama dinara			
Hipotek. pokriveni	51.973	69.361	72.848	81.359
Na efekte i robu	12.345	16.711	10.483	11.331
Uz menično jemstvo	51.489	36.449	33.480	39.004
Potraž. kod banaka	4.694	3.232	3.105	3.618
Ukupno	120.501	125.753	119.916	135.312

Kao što se vidi iz gornje tablice, Zemaljska banka mnogo polaže i na materijalno obezbeđenje svojih potraživanja. Dužnici pokriveni hipotekom stalno rastu, a oni koji su obezbeđeni meničnim jemstvom do kraja 1935 su opali, a u 1936 opet rastu, ali u manjoj meri od hipotekarno obezbeđenih.

Menični portfelj je spao sa 57.39 miliona u 1935 na 49.27 miliona krajem 1936, dakle za 8.1 miliona, najvećim delom zbog pretvaranja meničnih kredita u kredite po tekućim računima. Oko tri petine meničnog portfelja nalazi se u reeskontu. To su sezonski krediti, koji su većim delom već u prvim mesecima 1937 godine likvidirani.

Krajem 1936 efekti iznose 12.95 miliona i veći su za 872 hiljade dinara nego krajem prethodne godine, u prvom

redu zbog porasta kurseva bančnih državnih hartija od vrednosti. Banka je imala sledeće efekte:

Stanje efekata	1933	1934	1935	1936
		u hiljadama dinara		
Državni papiri	6.453	8.423	10.108	10.935
Akcije banaka	1.375	1.322	1.204	1.191
Ostalo	914	788	771	829

Bančin angažman u drvnoj industriji ostao je nepromenjen. Već smo imali prilike da naglasimo da je ta privredna grana opet oživela. Zemaljska banka ima u svom portfelju i akcija osiguravajućeg društva »Sava«, koje je u 1936 postiglo zadovoljavajući rezultat. Inače, Banka drži i glavnu agenciju ovog društva, koja je takođe dobro radila. Sarajevska pivara, kod koje je Zemaljska banka takođe zainteresovana, zaključila je 1936 godinu sa nešto boljim rezultatom, ali još nije prebrodila teškoće koje pritiskuju njenu produ. To je u vezi s visokom trošarinom na pivo.

Što se tiče bančnih filijala i ispostava, uprava napominje u svom poslednjem izveštaju da su one po svome broju ostale nepromenjene, a radile su sa kapitalom od 102 miliona prema 95 miliona krajem 1935. Ulošci filijala i ispostava povisili su se sa 52.6 miliona u 1935 na 57 miliona u 1936. Na rentabilnost filijala nepovoljno je uticalo maksimiranje kamatnih stopa kao i sniženje kamate na seljačke dugove. Bančino robno odeljenje intervenisalo je i u 1936 u iznosu suvih šljiva. Rod šljiva je bio izdašan, tako da je i uspeh ove intervencije bio zadovoljavajući i znatno bolji nego u 1935.

Hipotekarni posao je u zastoju. Komunalni i hipotekarni zajmovi bilansirani su sa 898 hilj. din. Bančine nekretnine iskazane su sa 7.39 miliona. Prema 1935 повиšene su za 82 hiljade. zane su sa 7.39 miliona. Prema 1935 повиšene su za 82 hiljade. To je saldo od preuzimanja jedne kuće u Tešnju (250 hilj.) i redovnih godišnjih otpisa od 167 hilj. dinara.

Račun gubitka i dobitka				
Rashodi	1933	1934	1935	1936
		u hiljadama dinara		
Plate	6.397	4.890	4.874	4.776
Troškovi i porezi	5.471	5.434	4.898	4.324
Prenos dobiti	241	257	424	468
Dobit tek. godine	1.400	1.316	1.136	1.377
Prihodi				
Bruto prihod	13.268	11.641	10.908	10.478
Prenos dobiti	241	257	424	468
Zbir prihoda ili rashoda	13.509	11.898	11.332	10.946
Dividenda	6%	5%	5%	5%

Bruto prihod se stalno smanjuje, prošle godine prema prethodnoj za 430 hiljada dinara. To je posledica slabije izdašnosti posla, a u prvom redu slabije izdašnosti kamatnog posla, koji stoji pod pritiskom maksimiranja. Likvidiranjem zemljoradničkih dugova postaje taj pritisak još i jači, jer je ona skromna ranije dekretirana kamata na potraživanja od zemljoradnika od 4 $\frac{1}{2}$ % spuštena na ciglo 3% (ulagačima se mora platiti više). Pored toga se ubuduće mora računati i sa znatno jačim poreskim opterećenjem. Uprava sasvim tačno primećuje da »izgleda kao da se s mjerodavne strane ne pridaje nikakva važnost elementima iz kojih se crpi rentabilnost novčanih zavoda, a ipak je rentabilnost preduslov njihovog postanka i opstanka«. Uprkos smanjenju bruto prihoda, čista dobit Zemaljske banke u 1936 je veća nego u prethodnoj godini, jer su troškovi za oko 670 hiljada dinara manji. Na ime 5% dividende isplaćuje se 1 milion dinara, za tantijemu 75 hiljada, za dobrotvorne svrhe 50 hiljada, dok se rezervnom fondu dotira 38 hiljada dinara, a 683 hiljade su prenete na novi račun.

U upravi se nalaze gospoda: Pero Stokanović, pretседник; Nikola Berković, Frano Petrinović i Vladimir Sušić,

potpredsednici; Mehaga Ahmetašević, Asimbeg Alibegović, d-r Nikola Andrijašević, d-r Mustafa Denišlić, d-r Dušan Jeftanović, d-r Ljubo Leontić, Ismetaga Merhemić, poč. Ivo Mrčić, d-r Emil Miler, d-r Milan Nešković, Pol Ramlo, d-r Cvjetan Spužević i poč. Vaso Vasiljević, članovi. U nadzornom odboru su g. g.: Mujaga Šahinagić, Vuko Đukić, Petar Jurišić, Ludvig Merio, Stevo Prnjatović i d-r Julius Rotkopf. Poslovnu direkciju čine g. g.: Aleksandar Poljanić, Relja Petrović i d-r Nikola Kuzmani.

ВЕЛИКОБЕЧКЕРЕЧКА ФАБРИКА ШЕЋЕРА А. Д., ПЕТРОВГРАД

У свом пословном извештају за 1936 годину управа Великобечкеречке фабрике шећера вели, поред осталог, да се и поред знатног побољшања привредних прилика у нашој земљи потрошња шећера није још у одговарајућој мери повећала, тако да су се и залихе, услед веће производње и непромењене потрошње, знатно повећале. С обзиром на сувише високу државну трошарину то се могло и очекивати. Да је цена шећеру висока, то је данас свакоме јасно. Цена шећеру у коцкама од 15 динара по килограму, колико она данас износи у малопродаји, прелази могућност плаћања широких слојева. Има већ неколико година да ми то стално наглашавамо. Не само то. Ми смо већ одавно указали и на пут којим би се морало ићи приликом решавања овог проблема, који је исто тако важан за потрошаче шећера, као и за произвођаче шећерне репе. Претерану државну трошарину на шећер треба што пре осетно снижити.

Средином новембра 1936 одржана је у Министарству пољопривреде у Београду једна конференција која је дошла до истог закључка. На жалост, ни после тога нису предузете потребне мере. Међутим, снижењем трошарине за једну трећину сваки би дошао на свој рачун. Сигурно је да би се после тога могла остварити детаљна продајна цена од око 11 динара по килограму. То би са своје стране довело до повећања потрошње шећера, а ова би свакако врло брзо покрила мањак у приходима од трошарине, који би се с почетка појавио услед снижења трошаринске стопе. Иначе, повећана потрошња шећера довела би и до повећања производње шећерне репе, односно до повећања прихода пољопривреде. У вези с тим дошло би и до рационалнијег искоришћења постојећих фабрика шећера и до повећања прихода државних железница од превоза репе и превоза шећера. Наплата непосредних пореза такође би се повећала. Тиме би се најфикасније сузбијало и кријумчарење сахарина и других вештачких слаткиша, које наноси знатне штете и држави и шећерној индустрији и пољопривреди, јер широка употреба нехранљивих вештачких слаткиша и долази због превисоке трошарине на шећер, која ограничава потрошњу.

По потрошњи шећера Југославија се налази међу последњим државама, али смо за то по висини трошарине на шећер други на свету, одмах после Италије. Разуме се да су у вези с тим и наше шећеране, у које су уложене стотине милиона капитала, могле да искористе само неznатан део свог капацитета. У прошлој кампањи код нас је произведено 86.635 тона шећера. Скоро толико могла би произвести и сама Великобечкеречка фабрика шећера. Међутим, она је у 1936/37 из прерађене репе добила само 15.568 тона шећера, као што нам то показује и доња таблица.

	Прерађена репа-тона	Добивени шећер-тона	Процент искоришћења репе	Откупна цена репе у дин. по кв.
Петровград	114.614,0	15.568,7	13.77%	22,15
Ђуприја	55.190,0	7.309,0	13.40%	21,70
Црвенка	103.384,6	12.774,0	12.59%	20,38
Нови Врбас	106.062,3	12.918,2	12.12%	19,68

Чукарица	90.126,6	10.648,3	12.04%	19,56
Осијек	91.316,7	10.843,0	11.77%	19,15
Стари Сивац	14.110,2	1.604,3	11.08%	18,12
Врањин Врх	133.881,8	14.950,2	10.81%	17,72
Усора	обуставила рад			
Петровград	114.614,0	15.568,7	13.77%	22,15

Укупно у целој земљи 86.635,9

Као што се види, Великобечкеречка фабрика шећера имала је најјачу производњу. Код ње је и откупна цена репе била највећа. Фабрика је прерадила 1,146.140 квинтала репе и израдила је 155.687 квинтала кристалног шећера и шећера у коцкама, главама и у праху, као и 47.600 квинтала меласе и 64.770 квинт. сувих резанаца. Прерађена количина репе је за око 30% већа него у претходној кампањи. Услед веће прераде трошкови производње су сразмерно мањи. Због тога је и пословни резултат бољи него у 1935, иако су цене сувих резанаца и меласе попустиле.

Биланси Великобечкеречке фабрике шећера за последње четири године овако изгледају:

Рачун изравњања

Активна	1933.	1934.	1935.	1936.
	у хиљадама динара			
Инвестиције	51.982	51.373	51.082	51.790
Дужници и пов. - салдо	—	5.132	884	788
Ефекти	17.104	17.104	17.146	16.877
Роба	43.228	43.963	45.438	49.917
Благајна	1.221	720	845	964
Пасива				
Главница	36.000	36.000	36.000	36.000
Ред. рез. фонд	9.006	9.506	10.048	10.695
Фонд за пов. главн.	3.360	3.360	3.360	3.360
Фонд валоризације	9.136	9.136	9.136	9.136
Фонд амортизације	35.817	39.071	39.071	39.573
Фонд пореске резерве	6.000	6.000	4.500	5.100
Повер. и дужн. — салдо	1.984	—	—	—
Неиспл. дивиденда	—	—	2.926	5.305
Чисти добитак	11.591	10.304	10.354	11.166
Збир биланса	113.535	118.294	115.395	120.336

Рачун губитка и добитка

Расходи	1933.	1934.	1935.	1936.
Трошкови и плате	3.971	3.422	2.701	2.729
Порези	8.952	8.047	4.256	2.110
Дубиоза	423	—	—	436
Курсна разлика	98	—	—	—
Пореска резерва	6.000	—	—	600
Амортизација	3.421	3.254	—	502
Добитак са преносом	11.591	10.304	10.354	11.166
Приходи				
Пренос добитка	—	—	410	459
Бруто приходи	34.276	24.662	16.901	17.084
Збир прихода	34.276	24.662	17.311	17.543

Збир биланса износи 120 милиона динара према 115 милиона у 1935. Ако погледамо пасиву, видимо да су то скоро све сопствена средства. Једино неисплаћена дивиденда од 5,3 милиона (према 2,9 милиона у претходној години) претставља туђа средства. Фабрика има свакако и поверилаца, али они нису исказани засебно, већ се дужници и повериоци билансирају у виду салда, који је у 1934, 1935 и 1936 години у активи, што значи да су дужници већи од поверилаца, а то је скроз здраво. С обзиром на повољну финансијску структуру предузећа повериоци сигурно не заузимају веће димензије, а тако исто ни дужници, јер се највећи део трансакција обавља за готово.

Код сопствених средстава имамо прошле године само три мање промене. Пре свега редовни резервни фонд показује повећање од 547 хиљада због дотације из чистог до-

битка за 1935. Фонд амортизације је такође нешто повећан, за 502 хиљаде динара. То је сасвим незнатно с обзиром на чињеницу да су инвестиције билансиране са 51,8 милиона динара. У 1935 амортизација није уопште, вршена. Најзад, повећан је за 600 хиљада и фонд пореске резерве.

Ако се изузме знатно повећање залиха робе (са 45,4 милиона у 1935 на 49,9 милиона динара крајем 1936 године), ни промене у активи нису биле нарочито значајне. Вредност портфеља ефеката је за око 270 хиљада динара мања, а код инвестиција имамо повећање од 700 хиљада. Фабрика је потпуно изграђена и снабдевена најмодернијим машинама, тако да знатније нове инвестиције и не могу доћи у обзир, поготово док је потрошња скучена.

Бруто-приходи били су готово једнаки као и у претходној години, односно у 1936 су незнатно повећани. На страни расхода видимо да нема промена ни код трошкова и плата. Порези износе 2,11 милиона према 4,25 милиона у 1935 и 8,04 милиона динара у 1934 години. Предузеће је у току две последње године на име пореза исплатило знатно веће износе, али се то из рачуна губитка и добитка не види, јер је разлика исплаћена употребом фондова.

Исказани чисти добитак је за 763 хиљаде већи него у претходној години и износи 10 милиона 707 хиљада, а са преносом од 459 хиљада из 1935 године 11 милиона 166 хиљада динара. Он је овако подељен: резервном фонду 500 хиљада, на име тантијеме 1,07 милиона, за дивиденду 9 милиона, а остатак од 596 хиљада пренет је на нови рачун. Неупућенима може изгледати да је добитак знатан. Међутим, то није тачно. Треба наиме имати у виду да је у ову фабрику приликом оснивања инвестирано око 1,3 милиона енглеских фунти, а то код данашњег курса износи око 300 милиона динара. То значи да чисти добитак за 1936 годину претставља укамаћење од око 3%.

У управи Великобечкеречке фабрике шећера су г.г.: д-р Драгољуб Аранђеловић, Хајнрих Блас, Јосип Бун, гроф Александар Чеконић, Хуго Елбоген, Рудолф Елбоген, Емил Фрајнд, д-р Отон Франгеш, Милутин Лазаревић, Артур Ледерер, Ђорђе Ледерер, Барон д-р Марцел Мадараш-Бек и Шарл Торман. У надзорном одбору су г.г.: д-р Миша Матић, Андор Мартон, Едмунд Попер, Роберт Трајш и д-р Славко Жупански.

ФАБРИКА ШЕЋЕРА А. Д. „БАЧКА”, НОВИ ВРБАС

У прошлогодишњој кампањи Фабрика шећера „Бачка” у Новом Врбасу отпочела је са откупом репе од 10 септембра, а завршила га је 6 децембра 1936, дакле после 8 дана. Због сталне кише преузимање репе је у неколико махова прекидано. Услед тога је било дошло и до прекида у погону фабрике. Прерада репе је отпочета 21 септембра, а завршена је 7 децембра, док је сам прекид у погону трајао од 30 септембра до 13 октобра, што значи да је прерада трајала свега 64 дана. Кроз остала 302 дана у 1936 години фабрика је стајала. Откупљено је 1,065.399,6 квинтала репе ко цени од 19,68 динара. Процент искоришћења репе био је 12,12%, а прерађено је свега 1,060.623,3 квинтала репе, који су дали 129.182,25 квинтала шећера, што претставља 15% наше целокупне производње шећера у прошлој кампањи.

Имали смо већ прилику да констатујемо да се прилике у нашој индустрији шећера нису још поправиле, али да је кулминација кризе била у 1934 год., тако да смо на путу постепеног побољшања. На жалост, до жељеног побољшања долази врло споро, јер је с обзиром на високу трошарину и шећер скуп, тако да је потрошња још увек минимална. Управа фабрике „Бачка” напомиње у свом последњем извештају, да је продаја шећера у 1936 у неколико чак изостала за оном из претходне године. Неповољно се је развијала и продаја сувих резанаца. Принос репе

је био знатно сбилнији него у 1935 години, али је њен квалитет био слабији, тако да је добивена и неочекивано велика количина сувих резанаца, због чега су им цене попустиле. С друге стране се нису јавили ни већи купци сувих резанаца из Европе, а извоз у Америку је запињао због недостатка бродског простора. На тај начин фабрика „Бачка“ је успела да пласира само половину робе, и то по ниским ценама. На прошлогодишњи пословни резултат неповољно је утицао и пад цена меласе која је иначе у целисти продата. Постигнути билансни успех је једнак као и у 1935 години, благодарећи уштедама оствареним побољшањем техничких услова производње. Наиме, у 1936 је технички начин производње усавршен, а набављене су и неке нове машине. То се показало као врло корисно и дало је задовољавајуће резултате.

Главне билансне позиције Фабрике шећера а. д. „Бачка“ за последње четири године овако изгледају:

Активна	1933.	1934.	1935.	1936.
	у хиљадама динара			
Непокретности	4.450	4.450	4.680	4.500
Зграде и инвестиције	29.142	29.142	29.142	29.593
Машине и уређај	30.756	30.756	30.756	36.581
Индустријска пруга	2.349	2.349	2.349	2.349
Залихе	46.341	39.945	34.775	48.801
Дужници и улози	31.685	31.596	36.614	34.244
Хартије од вредности	3.339	3.483	4.622	4.276
Благајна	177	152	192	213
Разна актива	3.220	3.220	3.220	—
Губитак	3.300	—	—	—
Пасива				
Главница	50.000	50.000	50.000	50.000
Резервни фонд	8.500	8.500	8.750	9.250
Фонд валоризације	8.789	8.789	8.789	8.789
Фонд за пов. главнице	1.368	1.368	1.368	1.368
Фонд амортизације	26.741	29.853	33.951	38.318
Фонд за сумњ. потраж.	—	—	151	—
Засебно опорезована резерва	53.439	36.454	28.995	30.715
Повериоци	5.872	6.641	10.519	18.145
Неиспл. дивиденда	—	—	—	56
Чиста добит	—	3.485	3.825	3.915
Збир биланса	154.728	145.092	146.349	160.558
Расходи				
Порези	4.471	676	215	2.970
Отпис — амортизација	4.812	3.112	4.098	4.367
Сумњива потраживања	1.664	51	151	—
Курсна разл. ефеката	83	—	—	—
Добит са преносом	—	3.485	3.825	3.915
Приходи				
Пренос добити	931	—	387	481
Од ефеката	83	108	89	118
Од непокретности	11	15	7	13
Од производње	6.676	7.202	7.807	10.640
Губитак	3.330	—	—	—
Збир прих. или расхода	11.030	7.325	8.290	11.252

Збир биланса који је идентичан са обртним капиталом фабрике, износи 160,5 милиона и већи је за 14 милиона динара него крајем 1935. Туђа средства износе само 18 милиона динара према 10,5 милиона у 1935 и 6,6 милиона крајем 1934 год. Сопствена средства достижу 142 милиона, од чега пада на главницу 50 милиона, на фонд амортизације 38,3 милиона, на остале фондове 19,4 милиона, на

чисту зараду 3,9 милиона и на „засебно опорезовану резерву“ 30,7 милиона динара.

Код сопствених средстава имамо у 1936 у односу на претходну годину само три знатније промене. Пре свега, резервни фонд је за 500 хиљада динара већи, што је последица дотације из чисте зараде за 1935 годину. И фонд амортизације је порастао са 33,95 милиона у 1935 на 38,3 милиона динара у 1936. Тиме је достигао 52,5% од билансиране вредности инвестиција. Иначе, амортизација у 1936 је нешто већа него у претходној години, али ипак износи само 4,36 милиона односно 5,9% од билансне вредности инвестиција. Као што се види, проценат амортизације је још увек врло умерен. Повећана је и „засебно опорезована резерва“ за 1,72 милиона, са 28,99 милиона у 1935 на 30,71 милиона у 1936 години. То је последица веће производње и увећаних залиха. Наиме, засебно опорезована резерва је у ствари латентна резерва која има свој основ у процени робе. Уместо да се роба билансира по цени коштања, она се мора књижити по продајној цени. Разлика као неостварена бруто зарада долази у пасиви. Природно је да је код већих залиха и ова резерва већа.

У активи видимо да су „машине и уређај“ у 1936 за нешто испод 6 милиона веће него у претходној години. То је последица већ поменуте модернизације уређаја фабрике. Других знатнијих промена код инвестиција нема. Иначе, и залихе су прошле године повећане за око 14 милиона, на 48,8 милиона динара. Дужници и улози су смањени за 2,4 милиона, на 34,2 милиона динара.

Рачун губитка и добитка је необично занимљив. Приходи од производње су и прошле године порасли за 2,8 милиона, у првом реду због остварених уштеда благодарећи техничком усавршавању производње. Прошле године су знатно порасли и порези. Иначе, морамо напоменути да се последњих година сви порески издаци нису ни књижили преко рачуна расхода. Да је то учињено, морао би се исказати губитак или незнатна добит. Тако је, на пример, у 1936 на име пореза и такса (без трошарине на шећер) исплаћено 6,97 милиона динара, од чега је књижено само 2,97 милиона на терет расхода, а остатак од 4 милиона исплаћен је из резервних фондова. У 1935 из фондова је исплаћено 2,9 милиона, а у 1934 години 6,1 милиона динара. Као што се види, за исплату дивиденде морају се још увек трошити резерве, јер је зарада недовољна или је уопште нема.

Да је прошле године цео износ пореза књижен, на терет рачуна расхода, а остатак од 4 милиона исплаћен је из резервних фондова, а у 1934 години 6,1 милиона динара. Као што се види, за исплату дивиденде морају се још увек трошити резерве, јер је зарада недовољна или је уопште нема.

Да је прошле године цео износ пореза књижен, на терет рачуна расхода, морао би се исказати губитак од 85 хиљада динара. Међутим, како фабрика располаже знатним резервама, она није хтела да остави акционаре без скромне дивиденде. Због тога је већи део пореза платила из својих резерви и исказивала је чисту добит од 3 милиона 915 хиљада. Овај износ је овако подељен: акционарима на име 5% дивиденде 2,5 милиона, резервном фонду 500 хиљада, тантијема 343 хиљаде, а остатак од 572 хиљаде пренет је на нови рачун.

У управи су г.г.: д-р Гедеон Дунђерски, претседник; Филип Вајс, потпретседник; А. Ацел, д-р Марко Чутић, Едмунд Холош, Јосип Најман, Радиша Николић, Макс Опенхајм, Лазар Продановић, Евген Шварц, д-р Стеван Клајн и Ђорђе барун Улман, чланови. У надзорном одбору се налазе господа: Мирко Јакобчић, Геза Штукс-Рибар, Оскар Хамершлаг, Милета Лесковац, д-р Фрањо Киш, Карло Ацел, Евген Кеменди и Јосиф Пилиш.